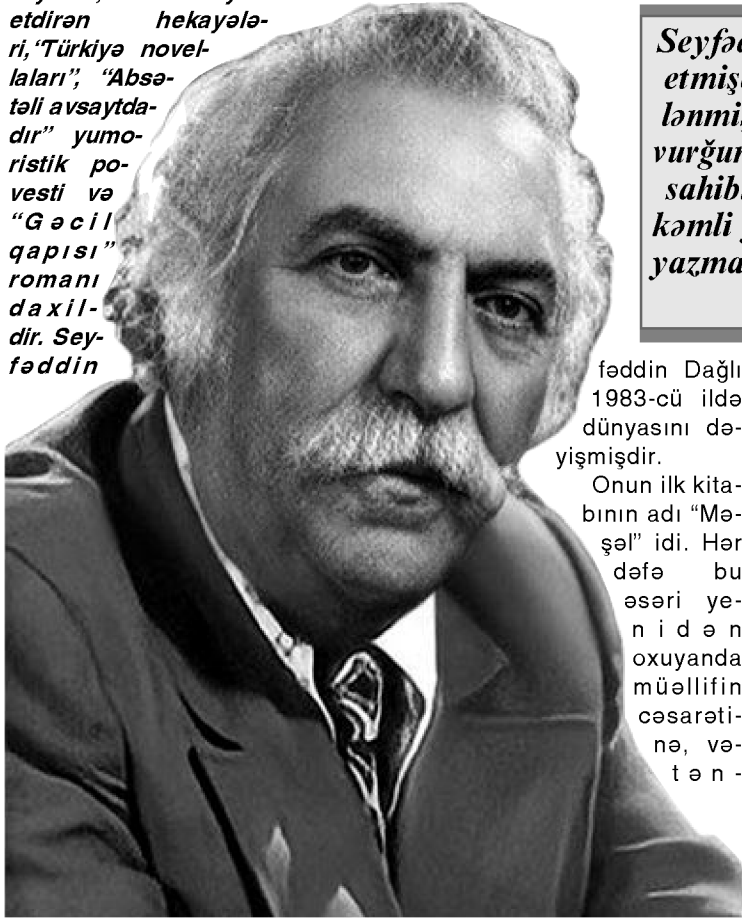

Aynur Turan

(əvvəli ötən sayımızda)

Əsərləri sevilə-sevilə oxunan görkəmli yazıçı-dramaturq Seyfəddin Dağlının "Məşəl yarı" kitabında Arazın o tayında ki qardaş və bacılarımızın ağır həyatını, mübarizə yolunu əks etdirən hekayələri, "Türkiyə novel-laları", "Absə-təli avsaytdadır" yumoristik po-vesti və "Gəcil qapısı" romanı daxil-dir. Sey-fəddin

Dağlının özünəməxsus yaradıcılıq üslubu, yadda qalan canlı obrazları, dadlı-duzlu yumoru, dilinin saflığı və səlisliyi onun əsərlərini fərqləndirən əsas keyfiyyətlərdir. Görkəmli yazıçı Seyfəddin Dağlının 1991-ci ildə nəşr edilmiş "Seçilmiş əsərləri" oxucular tərəfindən rəğbətə qarşılanmış kitablarından. Kitabda onun satirik və yumoristik əsərlərindən nümunələr böyük sənətkarımız Cəfər Cabbarlının ömür yolunu əks etdirən "Bahar oğlu" romanı daxil edilmişdir.

Seyfəddin Dağlı bizim XX əsr ədəbiyyatımızda bir məktəbdir. Amma bu məktəbin özünün də məxsus olduğu daha böyük müqəddəs məktəbi var. Seyfəddin Dağlı elə sənətkarlardandır ki, onların həyat yolu yaradıcılıq yolu qədr, yaradıcılıq yolu isə həyat yolu qədr maraqlı və zəngin olur. Yaradıcılığa əslində şeirlə başlayan Seyfəddin Dağlı məşhur şair olmasa da, duzlu-məzəli misralar yazmışdır. Hətta ustad bəstəkarımız Cahangir Cahangirov onun neçə-neçə şeirinə musiqi bəstələmişdir. Amma Seyfəddin Dağlı ədəbi aləmdə satirik hekayələr ustası, gözəl felyetonçu və publisist kimi qəbul olunurdu. Dramaturgiya sahəsində də qələmini sınayan müəllifin bir neçə pyesi teatrlarda tamaşaya qoyulmuşdu. Uzun müddət repertuardan düşməmiş, televiziya kanallarında maraqla izlənmişdi. 1956-1959-cu illərdə Dövlət radio komitəsində

baş redaktor, sonra "Bakı" telestudiyasının direktoru və sədr müavini işləmişdir. Seyfəddin Dağlı uzun müddət "Kirpi" siyasi-satira jurnalının baş redaktoru olmuşdur. 1980-cı ilin mayından ömrünün sonunadək "Yazıçı" nəşriyyatında redaktor işləmişdir. Sey-

sadə bir dillə və məharətlə mənfi tipləri gülüş hədəfinə çevirərək onları bu yolla islah etməyə çalışırdı. Seyfəddin Dağlı "Rüsvətdar" adlı hekayəsində sadəcə gülməli vəziyyətdə təqdim etmir, həm də onun vəziyyətinə bir növ ağılayır. Əli rüsvət verməyə almış bu tipin ailəsi çox acınacaqlı vəziyyətdə yaşayır.

yət tələb edirdi. Seyfəddin Dağlı sözün həqiqi mənasında ustad və hünərli sənətkar idi. O, sözünü elə məqamda, elə tərzdə məharətlə deməyi bacarırdı ki, hətta ondan narazı qalan da ciddi şəkildə öz etirazını bildirməyə cəkinirdi. Yazıçı bu fəaliyyətini "Kirpi" jurnalında da çox məharətlə davam etdirmişdir. Onun redaktorluğu ilə nəşr

gözünü yumdu, xəyal oldu, həqiqət adlı bir nağıla çevrildi. Seyfəddin Dağlının tanıyanların xatirələrində onun işıqlı obrazı belə boylanır. "Qələm tutan barmaqları düyün-düyün idi. İllər boyu bu düyünlü barmaqları müşahidə etmişdim və onlara həsəd aparmışdım. Bu düyünlər üç günün, beş günün deyildi. Əlinə qələm aldığı vaxtdan qarbarlanıb düyünə dönmüşdü o barmaqlar... Vərəqlər onun tarlası, qələm xışı, kotanı idi" (Ağasəfa). Buna görə də səpdiyi toxumlar göyərirdi... Ötən əsrin ortalarında yazıçının qələminin odu elə sönməz oldu ki, onun hər parçasından qopan qi-

Ustad və cəsarətli sənətkar - Seyfəddin Dağlı

Seyfəddin Dağlı novella ustası, böyük türk satiriki Əziz Nesinlə uzun müddət dostluq etmişdir. Dəfələrlə hər iki ölkədə görüşdən sonra onların dostluğu daha da möhkəmlənmişdi. Bütün söhbətlərində Əziz Nesin bildirirdi ki, mənə Azərbaycana çəkən, ona vurğun edən Seyfəddin bəy olub... Əziz Nesin türk ədəbiyyatı üçün hansı xidmətlərin sahibidirsə, Seyfəddin Dağlı da Azərbaycan ədəbiyyatında həmin statusa malik görkəmli yazıçıdır. Seyfəddin Dağlı ömrü boyu sadə, təvazökar olub. İş, peşəsi isə ancaq yazmaq, yaratmaq olub. O, nə hansısa təltifi gözləyib, nə də mükafat barədə düşünüb. Yazıçının ən böyük mükafatı xalqı tərəfindən sevilməyidir...

fəddin Dağlı 1983-cü ildə dünyasını dəyişmişdir.

Onun ilk kitabının adı "Məşəl" idi. Hər dəfə bu əsəri yendən oxuyanda müəllifin cəsarətinə, vətən-

Seyfəddin Dağlı dramaturq kimi də yazıb-yaratmışdır. Müəllifin "Adı sənin, dadı mənim", "Aydınlığa doğru", "Mənziliniz mübarək", "Təzə gəlin", "Kölgələr pıçıldasın", və başqa dramaları respublikamızın başqa teatrlarında tamaşaya qoyulmuşdu. 1979-cu ildə onun ssenarisi əsasında "Bahar kimi solmaz" filmi də çəkilmişdi. Çoxcəhətli yaradıcılığı ilə seçilən Seyfəddin Dağlı müntəzəm surətdə xarici ölkə ədəbiyyatının nümunələrini dilimizə çevirirdi. Digər bir tərəfdə isə onun öz əsərləri müxtəlif dillərə tərcümə edilirdi. Onu keçmiş sovetlər ittifaqının bütün müttəfik respublikalarında yaxşı tanıyırdılar və əsərlərini sevə-sevə oxuyurdular. Seyfəddin Dağlı sağ olsaydı, bu gün onun qələmə aldığı mövzular daha rəngarəng, daha maraqlı səslənərdi. Sovet hökumətinin ağır təzyiqlərinin və məhdudiyətlərinin hökm sürdüyü bu dövrdə quruluşun diktəsindən doğan nöqsanlara gülmək, qüsurları dilə gətirmək, ziddiyətli həyat tərzini təsvir etmək yazıçıdan böyük cəsarət, qətiy-

olunan bu satirik jurnalın səhifələrində elə qəm dolu gülüş, qəhqəhəli faciə notları tapmaq olur ki, bir daha bu böyük sənətkarın yazıçılıq, jurnalistik qüdrətinə məftun kəsilirsən. Seyfəddin Dağlı novella ustası, böyük türk satiriki Əziz Nesinlə uzun müddət dostluq etmişdir. Dəfələrlə hər iki ölkədə görüşdən sonra onların dostluğu daha da möhkəmlənmişdi. Bütün söhbətlərində Əziz Nesin bildirirdi ki, mənə Azərbaycana çəkən, ona vurğun edən Seyfəddin bəy olub... Əziz Nesin türk ədəbiyyatı üçün hansı xidmətlərin sahibidirsə, Seyfəddin Dağlı da Azərbaycan ədəbiyyatında həmin statusa malik görkəmli yazıçıdır. Seyfəddin Dağlı ömrü boyu sadə, təvazökar olub. İş, peşəsi isə ancaq yazmaq, yaratmaq olub. O, nə hansısa təltifi gözləyib, nə də mükafat barədə düşünüb. Yazıçının ən böyük mükafatı xalqı tərəfindən sevilməyidir. Məzmunlu və dəyərli əsərləri ilə Azərbaycan ədəbiyyatında əbədi yer tutmuş Seyfəddin müəllim gözəl yaşadı, heç kimə əziyyət vermədən

gölməli bu yazıçını sevən oxucuların qəlbine nur kimi axdı. Bir vaxt bu dünyada var olmuş Seyfəddin Dağlını unudulmağa qoymadı. Əslində, bu işıq payı unudulmaz yazıçının Vətənə, torpağa, millətə bağlı ürəyinin sevdii insanlara əbədi erməğanı oldu. Seyfəddin Dağlı çox az yaşadı, ömrünü başa vurduqdan sonra xəyal oldu, həqiqət adlı bir nağıla çevrildi. Lakin bu gündən onun ikinci ömrü başladı. Daha uzun ömrü... Sənətkar ömrü, bizim ürəyimizi köz-köz yandıran xatirə ömrü, dost ömrü, həqiqi insanlıq ömrü...

Birdən qəm gətirdi familin, adın, Bizə tərək elədin, bizi nədəndir? Sən öləndən sonra yaxşı olmadın, Sən elə sağ ikən yaxşı adamdın. Yaxşı xırda sözdür sənin yanında, Böyükdün, billurdun məhəbbətinlə. Səhfsiz adam olmur guya cahanda, Amma sən səhfsizdin öz xilqətinlə. Sən bizim mötəbər ustadımızdın, Güllü, məzəli həyatımızdın. Daha heç bir zaman dinnməyəcəksən, Şirin xatirəsən daha bu gündən, Bilirik: geriye dönməyəcəksən! Axı kim dönüb ki, dönəsən sən də...
Cabir Novruz

